

## **Verslag 43<sup>e</sup> partijcongres ChristenUnie 17 april 2021 (online)**

### **Vanuit de studio van Groot Nieuws Radio in Veenendaal**

#### **1. Opening door Piet Adema, voorzitter Landelijk Bestuur**

Piet: "Welkom! Ik ben dankbaar voor de verkiezingsuitslag, we zijn stabiel gebleven, dank voor uw stem, steun en inzet. Bovenal dank aan God. Maar ik heb ook zorgen. Voor veel christenen is een stem op een christelijke partij niet meer vanzelfsprekend, en ze kiezen voor partijen die ver van ons af staan. En binnen de partij treedt enige verruwing op, mensen laten soms hun mening aan ons weten met bemoedigende woorden, maar soms wordt er ook meedogenloos hard geoordeeld en wordt er getwijfeld aan de intenties achter onze keuzes. Als voorzitter en als persoon wil ik daar iets over zeggen. Als partij erkennen we Christus als koning over het hele leven, en over alle thema's in de politiek en ons verkiezingsprogramma. Ik heb de afgelopen jaren een kijkje achter de schermen gekregen, en ik ben daarbij onder de indruk gekomen van de inhoudelijke kennis en integriteit van onze vertegenwoordigers. Zij verdienen ons vertrouwen. Ik neem afscheid vandaag met vertrouwen in de partij. Mag je dan niet van mening verschillen, politici zijn toch niet onfeilbaar? Natuurlijk mag dat, daar mag je het debat over voeren. Maar laten we in de bejegening van elkaar zorgvuldig zijn. Harde woorden komen binnen bij mensen. We vertrouwen op Hem die ons beloofde altijd bij ons te zijn."

#### **2. Overdenking door Henk Stoorvogel**

Henk: "Ik richt me op al onze teams, soms de kleine teams in de gemeenten. Ik lees Marcus 4: Jezus ging met zijn team op een boot toen er een storm kwam. Jezus sprak de wind toe en de storm hield op. Deze geschiedenis begon met de woorden 'aan het eind van de dag'. Ik kan me voorstellen dat mensen moe waren en er geen zin meer in hadden. In de politiek gebeurt het ook vaak; aan het eind van de lange week komt er weer een motie waar je op moet reageren. Waarom wilde Jezus dat zo graag? Hij wilde zijn discipelen iets leren, van onvolwassen naar volwassen leven. Dat er stormen zouden komen. Zo hebben we dat de afgelopen weken ook ervaren, een storm rond de ChristenUnie. Het onvolwassen geloof maakt Jezus wakker en zegt: Los het voor ons op. Jezus zegt: 'Wat heb je toch weinig geloof'. Wat als de leerlingen het op een volwassen manier zelf hadden opgelost? Zelf de reis hadden vervolgd en de overkant hadden bereikt? Jezus wil ons leren: Al met een slapende Jezus in onze boot zijn we veilig. Dat zie ik bij onze vertegenwoordigers in het land, volwassenheid, dat je verantwoordelijkheid neemt en volhoudt. Wat wilde Jezus eigenlijk doen aan de overkant? Hij wilde oversteken van Kafarnaüm naar de overkant, waar één man woonde die gefolterd werd door het leven, om hem te helpen. Het is de beweging van het opereren in het centrum van de macht, naar één persoon in Emmercompascuum. Misschien kan de CU deze beweging ontwikkelen, de beweging naar de ene persoon die het nodig heeft. Laten we samen die weg gaan."

#### **3. Terugblik op de campagne Tweede Kamerverkiezingen en uitslag**

Piet: "Meer dan 350.000 kiezers hebben hun stem aan de missie van de ChristenUnie gegeven. Daar zijn we dankbaar voor. Het was een bijzondere campagne, die zich vooral online afspeelde. We misten het persoonlijke contact. Maar we zijn dankbaar dat we met 5 zetels op pad mogen gaan. Mirjam Bikker is van de Eerste naar de Tweede Kamer gegaan. Hendrik-Jan Talsma is erbij gekomen in de Eerste Kamer, en Tineke Huizinga is daar fractievoorzitter geworden. We wensen hun allemaal veel zegen."

Er wordt een filmpje getoond, een impressie van de campagne.

**4. Speech Bina Chirino, voorzitter Perspectief**

Bina: "Ik maak me zorgen in deze derde golf van de coronacrisis. Van 'samen krijgen we corona onder controle', zijn we nu bij 'wanneer mag ik weer naar buiten'. Individualisme.

We kijken wel terug met dankbaarheid op de campagne. Maar onder jongeren scoren we niet best, als het aan hen lag hadden we slechts 3 zetels gekregen. Laten we alert zijn hierop. Jongeren houden hoop en perspectief. Er zijn wel problemen, klimaat, weinig huizen, flexbanen. De zorgen van jongeren zijn groter geworden. Laten we hiernaar luisteren en ga hiermee aan de slag, ook in de lokale campagnes."

**5. Afscheid vertrekkende Kamerleden**

Piet: "We moeten afscheid nemen van vier geweldige Kamerleden, Joël Voordewind, Carla Dik-Faber, Eppo Bruins en Stieneke van der Graaf. En helaas moet dat digitaal. Dus als we op een echt congres samen zijn, hopelijk in november, gaan we echt afscheid van hen nemen. (Ze verschijnen in beeld vanuit hun woonkamers.) Jullie kwamen op voor de stemlozen, iedereen een kans geven, zorg voor de schepping; CU-waarden die jullie hebben uitgedragen. Carla: Jij kwam op voor de schepping en voor 'alle leven telt'. Je zocht de verbinding met anderen in een gepolariseerd debat. Je gaf ook steun aan de vissers, je hebt aan de basis gestaan van Groen Gelovig en je kwam op voor de Groningers, en je hebt gepleit voor de erkenning van gebarentaal. Hartelijk dank! Stieneke: Jij kwam op voor recht en rechtvaardigheid en voor kwetsbare mensen die in de knel dreigden te komen. Je had veel aandacht voor de regio en de versterking van de democratie, en je kwam op voor slachtoffers van mensenhandel en het tegengaan van gokverslaving. Heel hartelijk bedankt! Eppo: Jij had passie voor onderwijs en bedrijfsleven, jij werkte aan een inclusieve samenleving. Aandacht voor techniek onderwijs, een opkoopfonds voor schulden, meer geld naar voedselbanken, heel hartelijk dank. Joël: Opkomen voor de kwetsbaren wereldwijd stond bij jou centraal. Vluchtelingen, het kinderpardon, en dat je je achter de schermen voor individuele gevallen inzette zoals Asia Bibi. Je warme liefde voor Israël, verzoeningsprojecten tussen Israëli en Palestijnen. Betere inburgeringsprogramma's voor nieuwkomers. Je was een bevlogen Kamerlid, heel hartelijk bedankt."

**6. Speech Gert-Jan Segers**

Gert-Jan: "Dankjewel Piet. Ik maak van deze gelegenheid gebruik om jou te bedanken. Het zijn veel woorden voor elkaar maar dat is ook wel nodig. Piet is de voorzitter die afscheid gaat nemen. Onze onvermoeibare voorzitter. En wat me vanochtend raakte in de woorden van Henk Stoorvogel was de aandacht voor die ene. Die ene die voor je staat, dat het daarom gaat. En als iemand dat heeft belichaamd, als iemand dat heeft laten zien, dan is het Piet Adema onze voorzitter. Dan pakte hij weer de auto en ging hij naar dat ene lid die wel heel veel vragen had. Afgelopen week nog naar iemand in Groningen. Hij reed erheen en zat er de hele avond met die ene. Piet, dankjewel voor wat je voor ons heeft gedaan. Met hart en ziel heb je je gegeven aan die missie. Ik dank ook voor persoonlijke, hele warme banden die wij hebben gehad. Dat we elkaar altijd konden bereiken, elkaar altijd hebben vastgehouden. Piet, dankjewel!

In de coulissen staat ondertussen Ankie van Tatenhove klaar. Zij is de enige kandidaat voor het voorzitterschap dus het zou zomaar kunnen dat zij inderdaad voorzitter wordt. Ankie, dankjewel dat je daartoe bereid bent. Dankjewel dat je klaar staat om

het stokje van Piet over te nemen. En ik wens je heel veel zegen toe op die plek. Net heeft Piet op een hele warme en mooie manier afscheid genomen van mijn matties. Vier matties van de fractie. Vier jaar lang hebben Joël, Carla, Stieneke, Eppo en ik samengewerkt. We hebben in de fractie afscheid genomen. We hebben warme woorden tegen elkaar gezegd. In november hopen wij ook nog uitgebreid de tijd te nemen om nog veel meer te zeggen. Om dan ook echt samen met jullie afscheid te nemen van hen. Maar op dit moment wil ik ook tegen hen zeggen: dankjewel. Dankjewel voor de kameraadschap. Dankjewel voor alle discussies die we hebben gehad, samen zijn we door stormen heen gegaan, samen hebben we overwinningen gevierd. En het mooie is, we hebben elkaar altijd vastgehouden. Juist ook in een hele spannende periode van coalitiedeelname. Dank jullie wel. Dank voor jullie steun, voor jullie vriendschap, dank voor al die momenten. En samen met Piet zeg ik: ga met God en Hij zal met jullie zijn.

We hebben bewogen weken achter de rug. Verkiezingen. We hebben de vijf zetels behouden. We hebben onze slagkracht behouden. We hebben afscheid genomen van een oude fractie. Er is een nieuwe fractie aangetreden, en dat was ook heel bewogen. We hebben een pittig debat gehad. En we hebben het over veelbesproken keuzes gehad in onze fractie.

De Amerikaanse dichter Robert Frost heeft een prachtig gedicht geschreven en dat heet: 'Het pad dat ik niet nam'. En het slot van dat gedicht is eigenlijk wel heel treffend als het gaat om de positie die wij nu in deze weken, deze dagen hebben ingenomen. Het gedicht eindigt zo:

*Twee wegen scheidden in het woud, en ik –  
ik nam de weg die niemand nam,  
en dat heeft al wat volgde toen bepaald.*

En zo is het.

Het was een pittig debat. Over de mislukte verkenning, over een 'functie elders' voor Pieter Omtzigt en over het geheugen van de minister-president. Aan het eind van dat debat hebben wij afgekeurd dat wat ook afgekeurd moest worden. We hebben de ingediende motie van afkeuring gesteund. Wat we niet hebben gedaan was een motie van wantrouwen steunen. 72 Kamerleden wilden eigenlijk ontslag op staande voet van de minister-president. Dat vonden we in de Coronacrisis onverantwoord, en dat hebben we ook niet gedaan. Maar tegelijkertijd was het voor ons volstrekt helder dat het niet *business as usual* kon worden. En dat is het ook niet geworden. Wij wilden niet de suggestie wekken dat de vier partijen die níet voor die motie van wantrouwen hebben gestemd, dat die dan ook maar automatisch de nieuwe coalitie zouden vormen. Dat we een fuik zouden inzwemmen die we niet in wilden zwemmen. De 'functie elders' was niet zomaar een ongelukkig incident. Maar dat ene incident, dat ene blaadje vertelde eigenlijk een veel groter verhaal. En dat is geen mooi verhaal. Het is het verhaal van een politieke cultuur waarin kritiek en een open debat soms een hinderlijke onderbreking zijn van het managen van het land. Het is een cultuur waarin Kamerleden die zich het lot aantrekken van 30.000 gezinnen het sterke gevoel hebben dat ze worden tegengewerkt. Het is een cultuur die erop gericht is om politiek gedoe, hoe dan ook, te voorkomen. Het is een cultuur waarin macht vaker de doorslag geeft dan de menselijkheid. Het is het verhaal van een overheid die lang niet altijd transparant, eerlijk en dienstbaar is. Het is het verhaal van een overheid voor wie burgers een dossier zijn en die de mensen nooit in de ogen kijkt. Het is een overheid die in haar uitvoering mensen soms vermalen heeft. En we weten

de voorbeelden. Het is een overheid die nog altijd de mensen in Groningen geen recht heeft gedaan. Dat is het verhaal.

Daarom kon het voor ons na het debat niet *business as usual* worden. En dat is het niet geworden.

*Twee wegen scheidden in het woud, en ik –  
ik koos de weg die het minst bewandeld werd,  
en dat heeft al wat volgde toen bepaald.*

Bij de weg die we kozen, wisten we dat het geen makkelijke optie zou zijn. We wisten dat we de keuze die we zouden maken alleen konden maken op grond van onze eigen overtuiging. Op grond van ons eigen morele kompas. En dat welke keuze we ook zouden maken, we altijd vol in de wind zouden komen te staan.

En zo is het gegaan.

Naast steun, kwam er ook kritiek. En als je kritiek krijgt, moet je dat nooit te snel van je af laten glijden. Als iemand je een spiegel voorhoudt, dat leerde mijn moeder me, moet je er altijd even goed in kijken. En dat heb ik gedaan. In de perceptie was mijn kritiek meer op de man dan op de bal. Veel mensen vonden dat ik meer op de man speelde dan op de bal. Te veel Rutte, te weinig ons allemaal. En als dát de perceptie van veel mensen is, dan moet ik me dat aantrekken. Natuurlijk, de politieke cultuur staat niet los van Mark Rutte. Maar die politieke cultuur staat of valt niet met één man. Ook wijzelf maken daar deel van uit. Ik wil niet genadeloos zijn voor personen. Maar ik wil wel hard en helder zijn over een cultuur die niet deugt. En over een overheid die soms genadeloos is. Daar wil ik hard voor zijn en daarin moet echt een omslag komen. Daar zetten wij ons voor in.

We hebben als fractie gekozen voor een weg waarvan ik hoop dat deze leidt naar die omslag. Dat is onze inzet: er moet een omslag komen. Er moet een omslag komen naar een dienstbare overheid, naar herstel van vertrouwen van kiezers in hun gekozenen. Als fractie willen wij ook echt volksvertegenwoordigers zijn. Voor die ene waar Henk Stoorvogel in zijn opening zo beeldend over sprak. Jezus ging naar die ene, en ook wij moeten naar die ene gaan, dat is onze roeping. Om die recht in de ogen te kijken en er dan alles aan te doen om ervoor te zorgen dat die ene recht wordt gedaan. Dat is onze roeping.

Voor mij is de strijd tegen mensenhandel begonnen met één ontmoeting. Ontmoeting met Afrikaanse slachtoffers van mensenhandel en één Ghanese vrouw die het slachtoffer was van gedwongen prostitutie. Door te zwijgen vertelde zij eigenlijk haar hele verhaal. Ze was kapot. Woordeloos vertelde zij zo van hemeltergend onrecht. Dat heeft me geraakt en dat heeft geleid tot een initiatiefwet. Eerst met de PvdA en de SP. Later ook met het CDA. En juist deze maand kreeg die wet een meerderheid in de Eerste Kamer en helpt die wet nu in de strijd tegen dit hemeltergende onrecht. En dat is begonnen met een ontmoeting met die ene.

En zo staan we als fractie voor de roeping om ons opnieuw te laten raken door echte verhalen van echte mensen.

Het is in ieder geval duidelijk dat wij nooit koste wat het kost in een kabinet hoeven te zitten. Dat het ons niet om het pluche gaat. Maar wat we wel willen, koste wat het kost, is recht doen aan mensen. Hoop bieden aan mensen die juist in deze coronatijd soms echt de wanhoop nabij zijn. Mensen die hun schulden zien oplopen. Mensen met

een kwetsbare gezondheid die zich nu extra kwetsbaar voelen. Jongeren die het soms echt helemaal gehad hebben met die online lessen en online colleges. Mensen die gek worden van de eenzaamheid. Maar ook mensen die, dichtbij of verder weg, niet de vrijheid hebben om te geloven, niet de vrijheid hebben om zichzelf te zijn.

En ik noem ze speciaal: ondernemers, winkeliers, mkb'ers die maar net het hoofd boven water kunnen houden en die nu de wanhoop nabij zijn. Die vrezen voor hun bedrijf, vrezen voor hun winkels, vrezen voor hun werknemers. Laat ik het hier maar ronduit zeggen. 1 Juli stopt officieel de steun aan ondernemers. Maar wat mij betreft is het geen discussie, maar blijven we ondernemers die het nu echt van die overheid moeten hebben, steunen, óók na 1 juli. Ik heb ze gesproken deze week; leden van het ondernemersplatform van de ChristenUnie maar ook ondernemers en winkeliers buiten dit platform. Ik heb hun verhalen gehoord en zij mogen erop rekenen dat hun verhalen ons geraakt hebben en dat wij ons zullen blijven inzetten voor steun aan hen. Het gaat ons niet om Haags gedoe, maar om echte mensen en om de schepping. Die schepping die zucht, die kreunt en steunt vanwege onze levensstijl, en die op sommige plekken op deze wereld echt onleefbaar dreigt te worden. We willen goede rentmeesters zijn. Dat is wat we willen en dat is waar het ons om te doen is. Ook om het vertrouwen dat kiezers in ons mogen hebben, dat we daadwerkelijk het goede doen.

Hier achter mij ziet u de leden van de nieuwe fractie. Carola, Mirjam, Don en Pieter. Dit zijn begaafde, gedreven mensen. Mensen die het om die Ene te doen is. Mensen die tot in het diepst van hun ziel gemotiveerd zijn om recht te doen, om hoop te bieden aan mensen die de wanhoop nabij zijn. En om recht te doen aan de schepping. We zijn tot in onze tenen gemotiveerd om dat te doen wat goed is. Om recht te doen aan mensen en aan de schepping. Om trouw te blijven aan onze idealen, om trouw te blijven aan onze waarden en aan onszelf. En om te werken aan die andere, eerlijke overheid. Om te werken aan die andere, eerlijke politiek.

Zo zijn we een weg ingeslagen en zo hebben we een weg gekozen. We lopen niet alleen. Juist nu laten heel veel mensen ons weten dat ze met ons meelopen. Dat ze met ons meebidden, dat ze met ons meedenken. Dat hebben we juist ook deze periode ervaren. Bijvoorbeeld in het gesprek met die ondernemers van ons ondernemersplatform. Een prachtig gesprek met vijf kerels die ons ook de kritische vragen stelden maar vanuit de verbondenheid dat we elkaar vasthouden. Juist in deze tijd. Dat heeft me ontzettend goed gedaan. En we lopen nooit alleen. God zegt: Ik ben de Immanuel, Ik ben erbij. Hijzelf is een weg gelopen die daarna niemand meer hoefde te lopen. En Hij heeft beloofd; Ik laat je nooit in de steek. Ik ga met je mee, Ik ga voorop. Ik ben ontzettend benieuwd waar die weg ons naar toe brengt en wat ons dat gaat brengen.

Nog één keer Robert Frost. De dichter van dat prachtige gedicht. Met een kleine variatie.

*Twee wegen scheidden in het bos, en wij –  
wij nemen de weg die niemand anders neemt,  
en dat zal al wat volgt vanaf nu gaan bepalen.*

## 7. **Welkom nieuwe Kamerleden**

De nieuwe Tweede Kamerleden, Don Ceder, Carola Schouten, Mirjam Bikker en Pieter Grinwis, komen in beeld vanuit hun huiskamers. Piet heet ze welkom.

Piet: "Er werd in het Nederlands Dagblad gesuggereerd dat ik het te druk zou hebben voor een interview met de journalist van die krant. Ik had al maanden geleden contact met de journalist en toen hij afgelopen woensdag belde was er inderdaad geen tijd meer. De reconstructie dat ik het te druk had klopt niet. Ook niet dat ik me de mond liet snoeren. En het doet geen recht aan Ankie van Tatenhove die pas na deze wissel een interview zou willen geven. En ook niet aan Gert-Jan alsof hij in de partij erop uit is om bij lastige punten iedereen de mond te snoeren. Dat is niet zo. Ik vind het jammer dat er nu zo'n sfeer van wantrouwen wordt geschetst en dat de krant uitgaat van foute aannames en oordelen."

Harmke Vlieg neemt het nu over voor het huishoudelijk deel. Alle aangemelde leden en de afdelingen kunnen vandaag stemmen. Er doen meer dan 250 mensen mee en daarmee is ook het quorum gehaald.

#### **8. Verslag congres 31 januari 2021**

Het verslag van het vorige congres op 30 januari 2021 heeft u kunnen vinden bij de congresstukken. Dank aan de notulist Lydia Plat en de meelezers: Elise Hoogendoorn en Han Huizenga. Op- of aanmerkingen konden per e-mail worden gegeven; hiervan is geen gebruik gemaakt. De meelezers van het verslag van dit congres zijn: Carla Hilberink en Marten Tel.

#### **9. Wijziging Reglement Partijcongres**

Er zijn twee aanleidingen: geheel of gedeeltelijk online congressen te kunnen houden, ook na corona, en de termijnen voor verzenden congresstukken verlengen. Mogelijk gaat de evaluatie van de verkiezingscongressen ook nog leiden tot een voorstel tot aanpassing, maar dat zal dan in november dit jaar zijn.

Stemming:  
Voor: 334  
Tegen: 29  
Onthouding: 9

Het voorstel is aangenomen, het reglement is gewijzigd.

#### **10. Toestemming uitstel van vaststelling jaarverslag 2020**

De aanleiding hiervoor is dat dit congres eerder dan gebruikelijk plaatsvond en we het jaarverslag niet op tijd klaar hadden.

Stemming:  
Voor: 333  
Tegen: 32  
Onthouding: 8

Daarmee is dit voorstel aangenomen.

#### **11. Behandeling ingediende moties**

Motie 1 – Tegenwerken door Inspectie Jeugd van de commissie de Winter  
Ingediend door een ledencollectief.

De motie overweegt dat: Het rapport de Winter over geweld in de jeugdzorg stelt dat haar onderzoek werd tegengewerkt door de inspectie gezondheidszorg en jeugd die de

commissie, ondanks haar politieke mandaat, maar beperkt toegang gaf tot de inspectiearchieven (de Winter, p.21), de motie spreekt uit dat: Het onacceptabel is dat in Nederland instellingen zichzelf denken te mogen onttrekken aan een kritische evaluatie vanuit de samenleving. Om duidelijk te maken dat niemand boven de wet staat, moeten degenen die het onderzoek hebben tegengewerkt persoonlijk verantwoordelijk worden gehouden incl. eventuele disciplinaire maatregelen.

*Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden*

Zoals ook aangegeven bij de eerder ingediende motie op het partijcongres van november 2020 onderschrijft het Landelijk Bestuur dat het onacceptabel is dat een door de overheid ingestelde commissie op zo'n delicaat onderwerp als geweld in de jeugdzorg tegengewerkt zou worden door de inspectie gezondheidszorg. Het debat over het rapport heeft in december 2020 plaatsgevonden. In dat debat heeft de Tweede Kamerfractie gevraagd naar de toegang tot de inspectiearchieven. De beperkte toegang bleek te maken te hebben met een misverstand dat de Inspectie betreurt: er was eerder toegang tot dossiers toegezegd die rechtmatig, op grond van de Archiefwet 1995 en het Basisselectiedocument IGZ, waren vernietigd. De toegezegde toegang tot een aantal dossiers kon dus niet worden waargemaakt. Staatssecretaris Blokhuis verzekerde dat de Inspectie alle medewerking heeft willen verlenen aan dit onderzoek. Er heeft dus geen onrechtmatige tegenwerking plaatsgevonden. Bovendien is het niet aan de Tweede Kamer om bij eventuele onrechtmatigheden stappen te nemen om verantwoordelijken bij de Inspectie te vervolgen.

*Deze motie is ingetrokken en wordt daarom niet in stemming gebracht.*

Motie 2 – Verbeteren toezicht van Inspectie Jeugdzorg op jeugdzorginstellingen  
Ingediend door een ledencollectief.

De motie, overweegt dat in het rapport de Winter over geweld in de jeugdzorg staat dat de Inspectie Jeugdzorg toestaat dat geweldsincidenten tussen jeugd en leiding door de instellingen zelf worden afgehandeld, ook als deze zich herhaaldelijk voordoen (de Winter, p.60, p.75), spreekt uit dat: De onafhankelijke rol van de Inspectie Jeugdzorg vereist dat zij zelf actief optreedt tegen dergelijk geweld inclusief het eventueel opleggen van sancties. Als ze hierin blijft tekortschieten moeten mensen hiervoor persoonlijk verantwoordelijk worden gehouden.

*Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden*

Zoals ook aangegeven bij de eerder ingediende motie op het partijcongres van november 2020 vindt het Landelijk Bestuur net als de indieners van deze motie dat alles gedaan moet worden om geweld in de jeugdzorg te bestraffen of nog beter te voorkomen. In het debat over het rapport De Winter zijn verbeteringen in de rol van de Inspectie geschetst, die in gang zijn gezet. Een daarvan is dat bij meldingen over situaties waarin jongeren onveilig zijn de Inspectie deze informatie aanvult met andere bronnen, zoals die van vertrouwenspersonen, eerdere toezichtbezoeken en databronnen. Op basis daarvan kan de Inspectie zelf het initiatief nemen tot scherper toezicht. Jongeren zelf krijgen ook een grotere plek in het toezicht: er wordt bijvoorbeeld advies gevraagd aan de Raad van Kinderen, jongeren zullen laagdrempelig in contact kunnen komen met de Inspectie en ervaringsdeskundige

jongeren doen mee aan het Inspectiebezoek. Op deze manieren wordt het toezicht verbeterd. Het Landelijk Bestuur zou graag de oproep van de indieners ondersteunen door de Tweede Kamerfractie aan te sporen het kabinet te controleren op de voortgang en effectiviteit van deze ingezette verbeteringen. Het persoonlijk verantwoordelijk laten houden van medewerkers van de Inspectie is niet aan de Tweede Kamer.

*Indiener heeft de motie aangehouden. Hij komt wellicht op een ander congres terug.*

### Motie 3 – Onderzoek naar besluitvorming bij het weghalen van kinderen bij hun ouders door het Jeugdzorgstelsel

Ingediend door een ledencollectief.

De motie, overweegt dat: In het rapport van de commissie de Winter een veelheid aan misstanden in jeugdzorginstellingen wordt vermeld, en er daarnaast vele signalen zijn vanuit de media, de advocatuur, de rechtspraak en voormalige jeugdzorg medewerkers dat ook in het traject dat leidt tot het weghalen van kinderen bij hun ouders er regelmatig sprake is van willekeur en onzorgvuldig handelen binnen het jeugdzorgstelsel. Spreekt uit: het verzoek dat de fractie aandringt op het aanstellen van een soortgelijke commissie als de commissie de Winter om ook voor het traject dat leidt tot het weghalen van kinderen bij hun ouders het functioneren van het jeugdzorgstelsel wordt onderzocht.

*Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden*

De ChristenUnie heeft in het verkiezingsprogramma 2021 het belang ondersteunt van het opgroeien in de eigen gezinssituatie en wil toe naar zo min mogelijk uithuisplaatsingen. Uithuisplaatsing heeft in het (recente) verleden geleid en leidt nog steeds te vaak tot zeer schrijnende situaties en leed dat voorkomen had kunnen worden.

Het Landelijk Bestuur herkent dat er fouten worden gemaakt en leed ontstaat bij het uithuisplaatsen van kinderen. Het Landelijk Bestuur kan zich vinden in de oproep van de indieners aan de Tweede Kamerfractie om zich in te zetten voor het tegengaan van misstanden bij uithuisplaatsingen. Het Landelijk Bestuur zou de fractie wel graag de ruimte bieden om zelf vanuit de Tweede Kamer de inspectie scherp te volgen en de verantwoordelijk bewindspersoon hierop stevig te bevragen. Het Landelijk Bestuur wil graag ruimte aan de fractie laten om een onderzoek zoals de commissie de Winter in te stellen of voor een andere vorm te kiezen. Hoewel we de oproep aan de fractie ondersteunen en zullen overbrengen, ontraden we de motie vanwege de voorgestelde vorm van een commissie.

*Indiener heeft de motie aangehouden.*

### Motie 4 – Probleemanalyse ten behoeve van Omvorming ProRail

Ingediend door een ledencollectief.

De motie, constateert dat:

- Het wetsvoorstel Wet publiekrechtelijke omvorming ProRail om ProRail BV om te vormen in ZBO ProRail (Zelfstandig Bestuurs Orgaan) nog niet in de Tweede Kamer behandeld is;



- Dit wetsvoorstel door het kabinet als een 'princiële keuze' wordt beschouwd;
- De ChristenUnie tot nu toe gesteund heeft dat ProRail publiekrechtelijk georganiseerd moet worden;
- Aan dit wetsvoorstel geen probleemanalyse noch alternatieve afweging ten grondslag ligt;
- De Raad van State heeft aanbevolen om alsnog een probleemanalyse en alternatieve afweging te maken;
- Er veel haken en ogen aan de realisatie kleven;

B. overweegt dat:

- ProRail BV nu reeds 100% eigendom van de Staat is;
- Feitelijk en formeel de verantwoordelijke staatssecretaris nu al alle sturings- en verantwoordingstouwtjes en mogelijkheden in handen heeft als concessiegever, aandeelhouder, beleidsbepaler, toezichthouder, financier en opdrachtgever;
- Op expliciete (ook politieke) vragen als 'wat kunt u nu niet in de BV status en straks wel in de ZBO-status?', nooit een concreet antwoord gekomen is;
- Het kabinet bevestigt en benadrukt dat ProRail momenteel prima functioneert, dat de prestaties van de spoorsector in NL tot de beste in de wereld behoren en dat de verhouding met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat prima is;
- Inhoudelijk deskundigen bevestigen dat alle vermeende voordelen van een omvorming ook nu al binnen de huidige BV status bereikt kunnen worden;
- ProRail nu al steeds gedetailleerd verantwoording aflegt van alle middelen die haar verstrekt worden. Dat dit niet beter kan worden. En dat anderzijds wordt betwijfeld of er in een ZBO-situatie daadwerkelijk betere sturing en verantwoording zal kunnen optreden;
- De weerstand tegen de omvorming groot is: de gehele spoorsector (met heel veel verschillende spelers) nog altijd bijna unaniem tegen is. Dat de sector deze omvorming ziet als een verstoring van het huidige evenwicht tussen de verschillende spelers en de noodzakelijke samenwerking die nodig is om de topprestaties vol te houden. Met alle risico's van dien. Dat ook de OR van ProRail tegen is. Dat ProRail zelf niet anders kan dan loyaal meewerken, omdat de Staat haar aandeelhouder is;
- Gevreesd wordt dat de professionaliteit van ProRail in het gevraagd en ongevraagd adviseren nog veel meer dan nu al op gespannen voet komt te staan met de politieke realiteit (de bewindspersoon uit de wind houden);
- De omvorming geen betere informatiepositie van de Kamer oplevert, want een ZBO (Zelfstandig Bestuurs Orgaan) heeft slechts info-plicht richting een bewindspersoon. De Kamer het zonder tussenkomst/ bemiddeling/ goedkeuring van de minister niet meer is toegestaan om rechtstreeks contact te hebben met medewerkers van ProRail (Oekaze Kok);
- Bij ProRail een gedeeltelijk dubbele boekhouding nodig is om wel en niet BTW-plichtig ordentelijk te kunnen administreren;
- Per saldo deze mega-omvormingsoperatie jaarlijks structureel €3 miljoen extra gaat kosten. Dit belastinggeld dan dus niet aan andere infrastructurele zaken kan worden besteed.
- Een ZBO geen enkele garantie geeft op het voorkómen van problemen: zie UWV, CBR en SVB, maar ook de Belastingdienst en DUO;
- De spoorsector momenteel met ernstige problemen kampt vanwege de COVID 19 situatie;
- Het onverkort vasthouden aan deze principiële keuze tot de conclusie kan leiden dat het middel vele malen erger is dan de kwaal;

C. verzoekt het Partijcongres zich uit te spreken dat

- Het gewenst is om VOOR besluitvorming over de omvorming van ProRail in de Tweede Kamer EERST de beschikking te hebben over een probleemanalyse en alternatieve afweging, zoals de Raad van State heeft geadviseerd.

*Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden*

Geïnspireerd door het werk en het rapport 'Verbinding verbroken?' van de 'Commissie Kuiper' in de Eerste Kamer heeft de ChristenUnie in haar verkiezingsprogramma 2012 al uitgesproken dat "ProRail onder directe leiding van de minister" moest komen "en op termijn samengevoegd met Rijkswaterstaat" tot één agentschap. Nadien is dit punt niet meer expliciet in verkiezingsprogramma's vermeld, maar is de Tweede Kamerfractie conform deze lijn blijven denken en handelen. Bijvoorbeeld tijdens de start van de wetsbehandeling in de Tweede Kamer inzake de publiekrechtelijke omvorming van ProRail met de schriftelijke inbreng van afgelopen najaar. Daarin sprak de ChristenUnie-fractie opnieuw uit dat naar haar overtuiging publieke taken, publieke financiering en een publiekrechtelijke organisatievorm hand in hand gaan. Een principe dat de Raad van State ook onderkent. De Tweede Kamerfractie kijkt dus ten principale anders - bij voorkeur een agentschap, zoals Rijkswaterstaat, en ten minste een publiekrechtelijke ZBO - aan tegen de omvorming van ProRail dan de motie-indieners, wat niet wegneemt dat de Kamerfractie in overleg wil treden met de indieners om te kijken welke problemen er (potentieel) zijn met de huidige BV-structuur en met de publiekrechtelijke organisatievorm van ProRail. Dit aanbod is reeds gedaan. Daar is deze motie niet voor nodig.

Indiener Maarten Pijnacker Hordijk komt in beeld. "Ik merk dat de motie wordt ontraden omdat hij overbodig zou zijn. De motie is bedoeld voor als we in de regering komen, we willen eerst een probleemanalyse."

Piet: "De CU vindt dat ProRail onder de minister moet vallen, het is een nutsfunctie, zoals Rijkswaterstaat. Wat hier gevraagd wordt is het besluit uit te stellen. Wij vinden de analyse van het rapport "Verbinding verbroken" al genoeg. De fractie wil graag in gesprek met de heer Pijnacker Hordijk. Maar we sluiten het zelfstandig houden van ProRail nu al uit, dat is een politieke keuze."

De heer Pijnacker Hordijk: "Sinds dat rapport is de hele sector tegen en de Raad van State wil ook een probleemanalyse. Het middel is erger dan de kwaal, insiders zeggen dat het niks op gaat leveren."

Piet: "Wij willen al sinds 2012 het zelfstandig doorgaan van ProRail niet."

Stemming:

Voor: 144

Tegen: 200

Onthouding: 57

Hiermee is de motie verworpen.

Motie 5 – Digitaliseringsvisie

Ingediend door een ledencollectief.

## De motie

### A. constateert dat:

- Technologische ontwikkelingen razendsnel gaan met impact op het dagelijkse maatschappelijke leven;
- Nederland graag digitaal koploper in Europa wil zijn;
- Digitalisering nieuwe vraagstukken en uitdagingen met zich meebrengt op ethisch, sociaal, juridisch en economisch gebied;
- De Tweede Kamer een nieuwe Kamercommissie Digitale Zaken krijgt;
- De lokale, regionale en Europese fracties van de ChristenUnie steeds vaker politieke controle uitvoeren op digitaliseringsvraagstukken;
- Er geen breed debat binnen de ChristenUnie is over digitalisering;

### B. overweegt dat:

- Meer vragen op ons afkomen waarbij zorgvuldige, ethische én politieke keuzes gemaakt moeten worden omtrent digitalisering;
- ChristenUnie-uitgangspunten zoals opkomen voor kwetsbaren, rechtsstatelijkheid en gelijkwaardigheid ook online gewaarborgd dienen te worden;
- De ChristenUnie hier met de juiste focus een onderscheidend geluid kan laten horen;
- De lokale, regionale, landelijke en Europese ChristenUnie fracties belang hebben bij een weloverwogen visie op digitalisering;

### C. spreekt uit dat:

- De ChristenUnie het komende jaar in gesprek gaat met belanghebbenden en experts en een partijvisie digitalisering en data-ethiek ontwikkelt;

### *Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen*

Het Landelijk Bestuur ziet er de meerwaarde van in om een partijvisie digitalisering en data-ethiek te ontwikkelen. Het past inderdaad ook goed in deze periode waarin een commissie Digitale Zaken is begonnen. Wij stellen voor een dergelijke visie te ontwikkelen in overleg met de verschillende geledingen binnen de partij zoals lokale en provinciale afdelingen en de Europese fractie. Om vooraf duidelijkheid te krijgen over de behoefte. Wij stellen voor om bij het ontwikkelen van deze visie ook (internationale) expertise binnen en buiten de partij te betrekken om tot een weloverwogen visie te komen.

Indiener Johanna Koffeman-Kramer: "Onze leefwereld wordt steeds meer digitaal. Wij willen een partijvisie op digitalisering. We kunnen hierin een onderscheidend geluid laten horen."

Piet Adema: "Dit is heel actueel en we zien de meerwaarde in van een partijvisie digitalisering en data-ethiek. Ook de TK heeft een commissie digitale zaken."

Johanna Koffeman: "Bedankt. De motie is ook opgesteld in samenwerking met leden en volksvertegenwoordigers, en Elsbeth van den Hazel. Dank aan hen."

Stemming:

Voor: 411

Tegen: 1

Onthouding: 3

De motie is aangenomen.

Motie 6 – Ontwikkelingssamenwerking is geen sluitpost

Ingediend door een ledencollectief.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 17 april 2021, digitale partijcongres

A. gelezen:

- Het verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen 2021;
- Het bericht 'Stembusakkoord voor ontwikkelingssamenwerking: terug naar 0,7%' op de website van Oxfam Novib;
- Keuzes in Kaart 2022-2025: CPB doorrekeningen van de verkiezingsprogramma's;

B. constateert dat:

- De partij volgens haar verkiezingsprogramma en blijkens de deelname van partijleider Segers aan het stembusakkoord voor ontwikkelingssamenwerking voornemens is om, in navolging van internationale afspraken, 0,7% van het bruto nationaal inkomen (BNI) te investeren in ontwikkelingssamenwerking;
- De verkiezingsprogrammacommissie in de doorrekeningen van het CPB onvoldoende geld heeft gereserveerd om dit voornemen waar te maken, waardoor zij niet aanstuurt op het voldoen aan de internationale norm van 0,7%, maar op beleid dat blijft steken op de huidige 0,5%;

C. overweegt dat:

- Ontwikkelingssamenwerking in de afgelopen jaren steeds een beleidsprioriteit is geweest van de partij en past bij christelijk-sociale politiek;
- Het verschil tussen het verkiezingsprogramma en de deelname aan het stembusakkoord enerzijds en de doorrekeningen van het CPB anderzijds dusdanig groot is, dat de indruk is ontstaan dat het budget voor ontwikkelingssamenwerking gebruikt wordt als sluitpost;
- Beleid in lijn met de doorrekeningen van de ChristenUnie zou betekenen dat in de komende jaren geen extra investeringen gedaan kunnen worden in ontwikkelingssamenwerking vanwege jarenlange bezuinigingen. Terwijl de Coronacrisis armoede en ongelijkheid zo duidelijk blootlegt en de kloof tussen arm en rijk wereldwijd vergroot. Tevens het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) in 2030 bemoeilijkt;
- In de nieuw gekozen Tweede Kamer een rechtse meerderheid is waardoor een ambitieuze en stevige inzet voor het budget voor ontwikkelingssamenwerking hard nodig is;

D. spreekt uit dat:

- De ChristenUnie zich in de komende kabinetsperiode inzet voor een budget voor ontwikkelingssamenwerking dat in lijn is met de internationale norm van 0,7% van het BNI – in tegenstelling tot de begroting die is gehanteerd voor de CPB doorrekeningen – en het budget voor ontwikkelingssamenwerking niet als sluitpost voor de begroting gebruikt;

*Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen*

De verkiezingsprogrammacommissie heeft de meeste prioriteiten in de loop van het schrijfproces van het verkiezingsprogramma ten behoeve van de doorrekening vertaald in structureel 1 miljard euro per jaar extra. Dit is voor een aantal uitgavencategorieën, waaronder; ontwikkelingssamenwerking, defensie, veiligheid en justitie.

Op basis van de doorrekening blijkt dat het ODA-percentages na investering van 1 miljard extra in OS op 0,63% uitkomt – en niet 0,5% zoals de motie stelt. Dat betekent dat de in het verkiezingsprogramma genoemde percentages van 0,7% inderdaad niet wordt gehaald. Vanzelfsprekend prevaleert de door het ledencongres vastgestelde tekst van het verkiezingsprogramma boven de in de doorrekening gemaakte keuzes. Dat betekent dat het uitgangspunt is dat het ODA percentages op 0,7% gesteld wordt zoals het verkiezingsprogramma beschrijft.

Indiener Jacob van der Duijn Schouten is in beeld. "Er werd in Rutte 1 en 2 fors op ontwikkelingssamenwerking bezuinigd met miljarden euro's per jaar. De CU wilde altijd 0,7 procent voor ontwikkelingssamenwerking en het is nu 0,63 procent in de CBS doorrekening van het verkiezingsprogramma. En de huidige praktijk is 0,5 procent. Bij een mogelijke onderhandeling willen we dat 0,7 procent leidend is."

Piet Adema: "Het VP is voor ons leidend en daarin stond 0,7 procent."

Jacob: "We moeten opkomen voor de meest kwetsbaren en zij worden door de coronacrisis extra geraakt. Er staan gesprekken gepland met de fractie, daar zijn we blij mee."

Piet: "Dank, ik ben blij dat er gesprekken komen. We adviseren overnemen."

Stemming motie 6:

Voor: 407

Tegen: 6

Onthouding: 9

De motie is aangenomen.

**12. Stemmen over nieuwe voorzitter**

Wouter de Jong, voorzitter selectiecommissie, komt in beeld. "We hebben een zoektocht gedaan naar een nieuwe voorzitter aan de hand van een profielschets. We hebben Ankie van Tatenhove, wethouder in Lansingerland, gevonden en dragen haar voor." Ankie staat in de studio, en stelt zichzelf voor.

Stemming:

Voor: 398

Tegen: 5

Onthouding: 37

We feliciteren de nieuwe voorzitter en ze krijgt bloemen.

13. **Afscheid bestuursleden Piet Adema (voorzitter) en Fred Ruiten (penningmeester)**

Harmke: "We gaan afscheid nemen van Piet Adema en Fred Ruiten. Ik geef het woord aan Joanne van der Schee, lid van het Landelijk Bestuur". Joanne: "Op een echt live congres gaan we echt afscheid nemen." Joanne spreekt lovende woorden over Fred, de boeken zijn keurig overgedragen. "Je bent loyaal en pragmatisch, een goede sparringpartner, met humor. En Piet: Wat is er veel gebeurd tijdens jouw voorzitterschap, wat heb je veel met mensen gepraat en veel voor de partij betekend. We hebben een nieuwe beginselverklaring opgesteld en dat leden kunnen stemmen. Je hebt veel overleg gevoerd tijdens onze coalitie deelname, heel hartelijk bedankt. We gaan je ook als mens missen. Je zegt waar je voor staat maar blijft in verbinding en je bent op mensen gericht, gaat met iedereen het gesprek aan. Jouw geloof is de basis van je leven. Dank ook aan je echtgenote Helma." Piet: "Het ga jullie goed."

Huishoudelijke mededeling: hierna komt nog een debat over corona. Dit is een uitvoering van een motie. Joanne gaat voor in gebed.

14. **Partijdebat over corona-aanpak**

Harmjan Vedder leidt dit gedeelte, dat verder niet is genotuleerd. Tijdens het vorige partijcongres is er een motie aangenomen voor debat over de huidige corona-aanpak. Dat debat willen we onder meer hier voeren, tijdens dit partijcongres.

Wilt u reageren of een vraag stellen, dan kan dat via de live chat. We zullen enkele vragen selecteren om daar tijdens dit debat verder op in te gaan.

Aan tafel staan Gert-Jan Segers, theoloog en publicist Stefan Paas en Jolanda Kluin, hoogleraar cardio thoracale chirurgie aan het Amsterdam UMC. Jolanda schreef samen met Geertjan Zuidwegt, Aart Nederveen en Gerben Lassche, een essay dat recent is uitgebracht door het Wetenschappelijk Instituut. Daarover is ook een podcast verschenen. Nu voeren we graag het debat hierover, op deze plek.